

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO ĐẮK LẮK
TRƯỜNG CAO ĐẲNG SƯ PHẠM

**ĐỀ CƯƠNG
ĐỀ TÀI KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ CẤP TRƯỜNG**

Tên đề tài:

**TRỞ NGẠI TÂM LÝ TRONG GIAO TIẾP
CỦA SINH VIÊN NGƯỜI DÂN TỘC THIỂU SỐ VỚI GIẢNG VIÊN
TRƯỜNG CAO ĐẲNG SƯ PHẠM ĐẮK LẮK**

Chủ nhiệm đề tài: **ThS. Mai Quang Sơn**

Đắk Lắk - 2023

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong bất kỳ lĩnh vực nào của đời sống, vấn đề con người và quan hệ giữa họ cũng trở thành vấn đề cấp thiết, có ý nghĩa quyết định đầu tiên và trọng yếu đối với hiệu quả hoạt động và hình thành nhân cách. Điều này đã được C.Mác khẳng định: “Bản chất con người không phải là cái trừu tượng vốn có của cá nhân riêng biệt. Trong tính hiện thực của nó, *bản chất con người là sự tổng hoà các mối quan hệ xã hội*”. Chính sự tham gia của con người vào các mối quan hệ xã hội đã tạo nên sự phong phú thực sự về tinh thần của mỗi người.

Giao tiếp là hình thức đặc trưng cho mối quan hệ người - người, là một nhân tố cơ bản của việc hình thành và phát triển tâm lý, ý thức, nhân cách. Qua giao tiếp con người tiếp thu nền văn hoá xã hội, tiếp thu những kinh nghiệm xã hội lịch sử; biến những kinh nghiệm đó thành vốn sống, vốn kinh nghiệm của bản thân; đóng góp vào sự phát triển nền văn hoá xã hội. Sự phong phú trong đời sống tâm lý của mỗi cá nhân phụ thuộc vào sự phong phú của các mối quan hệ của họ. Nhà tâm lý học B.P. Lô-môn-ô-pxơ cho rằng: “Khi chúng ta nghiên cứu lối sống của một cá nhân cụ thể, chúng ta không thể chỉ giới hạn ở sự phân tích xem nó làm cái gì và làm như thế nào, mà còn *phải nghiên cứu xem nó giao tiếp với ai và như thế nào*”. [20; Trg 56]

Quá trình giao tiếp không phải bao giờ cũng được diễn ra một cách suôn sẻ, thuận chiều giữa các chủ thể, mà trong các mối quan hệ đó thường xuyên xuất hiện những trở ngại tâm lý (TNTL) nhất định, gây cản trở quá trình giao tiếp. Vì vậy, để nâng cao hiệu quả của quá trình giao tiếp, chúng ta cần tìm cách khắc phục và giảm thiểu tối đa những TNTL đó.

Giao tiếp nói chung và giao tiếp sư phạm nói riêng là nhân tố quan trọng có ảnh hưởng lớn đến chất lượng đào tạo của nhà trường. Nhưng thực tế cho thấy, trong nhà trường các mối quan hệ giao tiếp không phải bao giờ cũng diễn ra thuận lợi, hiệu quả, đặc biệt là đối với những học sinh, sinh viên người dân tộc thiểu số (DTTS) thì những mối quan hệ giao tiếp này có phần khó khăn, trở ngại hơn nhiều. Đây là vấn đề có ý nghĩa thực tiễn cần được quan tâm nghiên cứu.

Trường Cao đẳng Sư phạm (CĐSP) Đắk Lắk là nơi đào tạo giáo viên phục vụ cho sự nghiệp giáo dục của tỉnh nhà, trong đó có rất nhiều sinh viên - những cô giáo tương lai là con em các DTTS. Đây là lực lượng nòng cốt bổ sung cho đội ngũ giáo viên tại khắp các địa bàn trong tỉnh và nhất là những buôn làng vùng sâu, vùng xa. Do vốn kinh nghiệm sống còn hạn chế, còn thiếu tự tin trong giao tiếp, có sự bất đồng về ngôn ngữ, chất lượng tuyển sinh đầu vào không cao,... Vì vậy, trong giao tiếp với bạn bè, với thầy cô, các em còn gặp rất nhiều khó khăn, trở ngại; ảnh hưởng lớn đến kết quả học tập, rèn luyện của sinh viên, cũng như hiệu quả công tác của các em sau này. Việc tìm hiểu thực trạng những TNTL trong giao tiếp của sinh viên người DTTS với giảng viên, tìm ra nguyên nhân của thực trạng trên, từ đó đề xuất những biện pháp nhằm hạn chế những TNTL, đó là việc làm cần thiết và cấp bách đối với trường CĐSP Đắk Lắk, nhất là trong bối cảnh xã hội hiện đại ngày nay.

Xuất phát từ những lí do trên, chúng tôi chọn nghiên cứu đề tài: ***“Trở ngại tâm lý trong giao tiếp của sinh viên người dân tộc thiểu số với giảng viên Trường CĐSP Đắk Lắk.”***

2. Mục đích nghiên cứu

Phát hiện thực trạng và nguyên nhân của những TNTL trong giao tiếp của sinh viên người DTTS với giảng viên Trường CĐSP Đắk Lắk. Trên cơ sở đó, đề xuất một số biện pháp nhằm hạn chế các TNTL trong giao tiếp của sinh viên người DTTS với giảng viên.

3. Đối tượng và khách thể nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Những TNTL trong giao tiếp của sinh viên người DTTS với giảng viên.

3.2. Khách thể nghiên cứu

Đề tài khảo sát trên 90 sinh viên người DTTS (Thuộc khóa 47, khóa 48 và khóa 49) và 20 giảng viên Trường CĐSP Đắk Lắk.

4. Giả thuyết khoa học

Trong giao tiếp với giảng viên, sinh viên người DTTS có thể gặp những TNTL nhất định, trở ngại đó ít nhiều ảnh hưởng đến mối quan hệ và hiệu quả

giao tiếp của sinh viên. Nếu sinh viên người DTTS có các biện pháp khắc phục những TNTL trong GT với giảng viên thì sẽ hạn chế được những TNTL này.

5. Phạm vi nghiên cứu

Đề tài chỉ tiến hành nghiên cứu một số trở ngại tâm lý thường gặp trong giao tiếp của sinh viên người DTTS (hệ chính quy) với giảng viên Trường CĐSP Đắk Lắk. Giai đoạn khảo sát diễn ra trong năm học 2023-2024.

6. Nhiệm vụ nghiên cứu

6.1. Hệ thống hoá một số vấn đề lí luận về giao tiếp, TNTL trong giao tiếp của sinh viên với giảng viên, ...

6.2. Khảo sát thực trạng TNTL trong giao tiếp của sinh viên người DTTS với giảng viên Trường CĐSP Đắk Lắk.

6.3. Đề xuất một số biện pháp hạn chế những TNTL trong giao tiếp của sinh viên người DTTS với giảng viên

7. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp phân tích và tổng hợp lý thuyết
- Phương pháp phân loại và hệ thống hóa lý thuyết
- Phương pháp quan sát
- Phương pháp điều tra viết (ankét)
- Phương pháp đàm thoại
- Phương pháp thống kê toán học

8. Cấu trúc của đề tài

** Cấu trúc của đề tài, gồm có:* Mở đầu; Chương 1 (Một số vấn đề lí luận về TNTL trong giao tiếp của sinh viên người DTTS); Chương 2 (Tổ chức và phương pháp nghiên cứu); Chương 3 (Thực trạng TNTL trong giao tiếp của sinh viên người DTTS với giảng viên Trường CĐSP Đắk Lắk); Kết luận và kiến nghị; Danh mục tài liệu tham khảo; Phụ lục.

** Dàn ý nội dung công trình:*

Chương 1: MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÍ LUẬN VỀ TRỞ NGẠI TÂM LÝ
TRONG GIAO TIẾP CỦA SINH VIÊN NGƯỜI DÂN TỘC THIỂU SỐ

1.1. Sơ lược lịch sử vấn đề nghiên cứu

- 1.1.1. Các nghiên cứu ở nước ngoài
- 1.1.2. Các nghiên cứu ở Việt Nam
- 1.2. Một số vấn đề lí luận về TNTL trong giao tiếp của sinh viên người DTTS
 - 1.2.1. Giao tiếp và trở ngại tâm lý trong giao tiếp
 - 1.2.1.1. Giao tiếp
 - 1.2.1.2. Trở ngại tâm lý trong giao tiếp
 - 1.2.1.3. Một số cách ứng phó với trở ngại tâm lý trong giao tiếp
 - 1.2.2. Trở ngại tâm lý trong giao tiếp của sinh viên người DTTS với giảng viên
 - 1.2.2.1. Một số đặc điểm tâm lý của sinh viên và sinh viên người DTTS
 - 1.2.2.2. Trở ngại tâm lý trong giao tiếp của sinh viên người DTTS với giảng viên
- 1.3.3. Trở ngại tâm lý trong giao tiếp của sinh viên người DTTS với giảng viên

(Tiểu kết Chương 1)

Chương 2: TỔ CHỨC VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

- 2.1. Tổ chức nghiên cứu
 - 2.1.1. Tổ chức nghiên cứu
 - 2.1.2. Kế hoạch nghiên cứu
- 2.2. Các phương pháp nghiên cứu cụ thể
 - 2.2.1. Phương pháp phân tích và tổng hợp lý thuyết
 - 2.2.2. Phương pháp phân loại và hệ thống hóa lý thuyết
 - 2.2.3. Phương pháp quan sát
 - 2.2.4. Phương pháp điều tra viết (ankét)
 - 2.2.5. Phương pháp đàm thoại
 - 2.2.6. Phương pháp thống kê toán học

(Tiểu kết Chương 2)

Chương 3: THỰC TRẠNG TRỞ NGẠI TÂM LÝ TRONG GIAO TIẾP CỦA SINH VIÊN NGƯỜI DÂN TỘC THIỂU SỐ VỚI GIẢNG VIÊN

TRƯỜNG CĐSP ĐẮK LẮK

- 3.1. Vài nét về địa bàn và khách thể nghiên cứu

3.2. Thực trạng TNTL trong giao tiếp của sinh viên người DTTS với giảng viên Trường CĐSP Đắk Lắk

3.2.1. Thực trạng TNTL trong giao tiếp của sinh viên người DTTS với giảng viên

3.2.1.1. Tự đánh giá của sinh viên người DTTS về các TNTL thường gặp trong giao tiếp với giảng viên (so sánh giữa các khóa học)

3.2.1.2. Đánh giá của giảng viên về các TNTL thường gặp trong giao tiếp của sinh viên người DTTS với giảng viên (so sánh với tự đánh giá của sinh viên)

3.2.2. Các nguyên nhân gây nên TNTL trong giao tiếp của sinh viên người DTTS với giảng viên

3.2.2.1. Các nguyên nhân chủ quan (so sánh với tự đánh giá của sinh viên)

3.2.2.2. Các nguyên nhân khách quan (so sánh với tự đánh giá của sinh viên)

3.2.4. Cách ứng phó của sinh viên người DTTS đối với các TNTL thường gặp trong giao tiếp với giảng viên

3.3. Một số biện pháp hạn chế những TNTL trong giao tiếp của sinh viên người DTTS với giảng viên

9. Dự kiến tiến độ thực hiện: Từ ngày 01/09/2023 đến ngày 30/04/2024.

Stt	Nội dung	Thời gian
1	Đăng ký tên đề tài, xây dựng đề cương và bảo vệ đề cương.	Từ 01/06/2023 đến 25/10/2023
2	Nghiên cứu lí luận	Từ 26/10/2023 đến 10/12/2023
3	Nghiên cứu thăm dò	Từ 11/12/2023 đến 15/01/2024
4	Nghiên cứu thực trạng	Từ 16/01/2024 đến 05/03/2024
5	Xử lý kết quả nghiên cứu và viết báo cáo khoa học	Từ 06/03/2024 đến 10/04/2024
6	Bảo vệ đề tài	Từ 10/04/2024 đến 30/04/2024

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hoàng Anh, Nguyễn Thanh Bình (2004), *Tâm lý học giao tiếp*, Nxb Đại học sư phạm Hà Nội, Hà Nội.
2. Hoàng Thị Anh (1993), *Kỹ năng giao tiếp của sinh viên*, Luận án PTS Tâm lý học, ĐHSP Hà Nội, Hà Nội.
3. Nguyễn Thanh Bình (1995), “*Một số trở ngại trong giao tiếp của giáo sinh thực tập công tác chủ nhiệm*”, Tạp chí ĐH và GDCN, Tháng 2 năm 1995.
4. Nguyễn Thanh Bình (1996), *Nghiên cứu một số trở ngại tâm lý trong giao tiếp của sinh viên với học sinh khi thực tập tốt nghiệp*, Luận án PTS. Tâm lý học, Đại học sư phạm Hà Nội, Hà Nội.
5. Nguyễn Thanh Bình (1995), “*Những trở ngại tâm lý trong giao tiếp của sinh viên thực tập tốt nghiệp với học sinh*”, Kỷ yếu hội thảo thành tựu ứng dụng tâm lý học, Hội Tâm lý - Giáo dục học Việt Nam lần 2 tháng 10/1995, Hà Nội.
6. Lê Thị Bằng, Hai Vang (1997), *Tâm lý học ứng xử*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
7. Hoàng Chung (1987), *Phương pháp thống kê toán học trong khoa học giáo dục*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
8. Vũ Dũng (2000), *Từ điển Tâm lý học*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
9. Phạm Minh Hạc (1991), *Tâm lý học*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
10. Viện Ngôn ngữ học (2001), *Từ điển Tiếng Việt*, Nxb Đà Nẵng – Trung tâm từ điển, Đà Nẵng.
11. Nguyễn Văn Huy (1997), *Bức tranh văn hoá các dân tộc Việt Nam*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
12. Ngô Công Hoàn (1992), *Một số vấn đề Tâm lý học về giao tiếp sư phạm*, Vụ giáo viên, Hà Nội.
13. Ngô Công Hoàn (1994), *Một số vấn đề giao tiếp sư phạm*, Nxb Giáo dục. Hà Nội.
14. Lê Sỹ Khôi (2003), *Nghiên cứu một số trở ngại tâm lý trong xử lý tình huống sư phạm của sinh viên trường CĐSP Thái Bình*, Luận văn ThS. Tâm lý học, Đại học Sư phạm Hà Nội, Hà Nội.

15. Maxk-Angghen Toàn tập, (3), NXB Sự thật, Hà Nội.
16. Nguyễn Văn Lê (2001), *Phương pháp luận nghiên cứu khoa học*, Nxb Trẻ, TP. Hồ Chí Minh.
17. P.A. Rudich (1980), *Tâm lý học thể dục thể thao*, Nxb Thể dục - thể thao, sách dịch, Hà Nội.
18. Đới Thị Thủy Thủy (2003), *Một số KKTL trong giao tiếp với giáo viên của sinh viên trường CĐSP Lại cai*, Luận văn thạc sỹ, ĐHSP Hà Nội, Hà Nội.
19. Trần Trọng Thủy, Nguyễn Quang Uẩn (1998), *Tâm lý học đại cương*, Giáo trình đào tạo giáo viên THCS, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
20. Trần Quốc Vương (1997), *Cơ sở văn hóa Việt Nam*, Nxb Giáo dục.
21. Phạm Viết Vương (2003), *Phương pháp luận nghiên cứu khoa học*, Nxb ĐHSP, Hà Nội.

Chủ nhiệm đề tài

Mai Quang Sơn

Phản biện 1
(Ký và ghi rõ họ tên)

Phản biện 2
(Ký và ghi rõ họ tên)

CHỦ TỊCH HỘI ĐỒNG